

Wykład:

**Przedsiębiorczość i jej rola
we współczesnej gospodarce**

Przedsiębiorca

Przedsiębiorca - tworzy przedsiębiorstwo lub obejmuje nad nim kontrolę, dostrzega sprzyjające interesom okazje i wykorzystuje je; osoba, będącą siłą motoryczną ekonomicznych zmian i postępu.

J.B. Say

Przedsiębiorca - osoba, która wciąż dokonuje nowych kombinacji środków produkcji w celu stworzenia innowacji.

J. Schumpeter

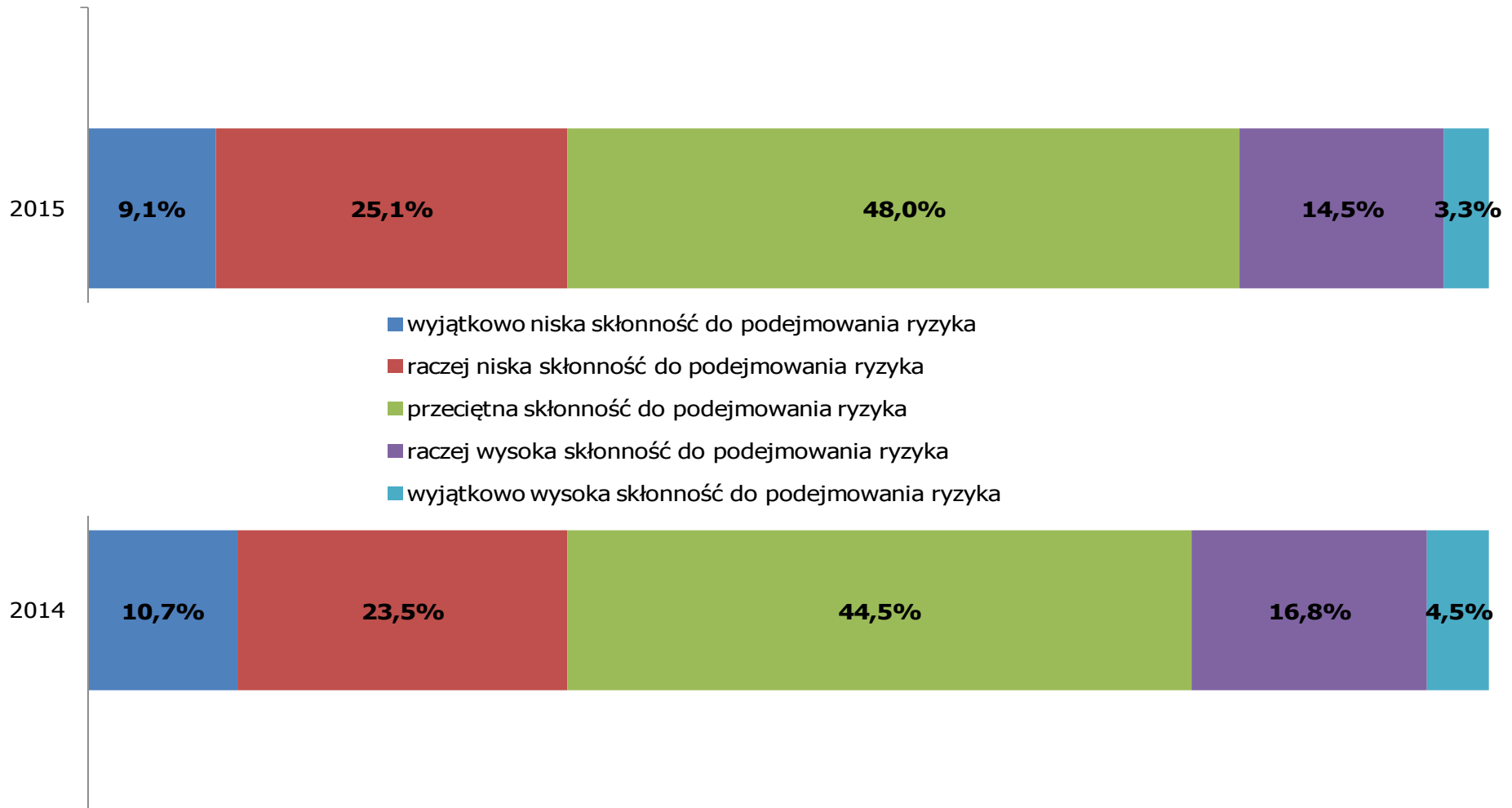
Przedsiębiorcy - osoby, które zakładają nowe, niezależne organizacje.

W.B. Gartner, B.J. Bird i J.A. Starr

Przedsiębiorca - posiada zdolność do ponoszenia ryzyka i umiejętność działania w warunkach niepewności, nie jest natomiast ryzykantem, potrafi kalkulować i wybierać te przedsięwzięcia, przy których ponoszone ryzyko jest współmierne do przewidywanych korzyści. Zysk przedsiębiorcy jest więc wynagrodzeniem za ponoszone ryzyko i zmaganie się z niepewnością.

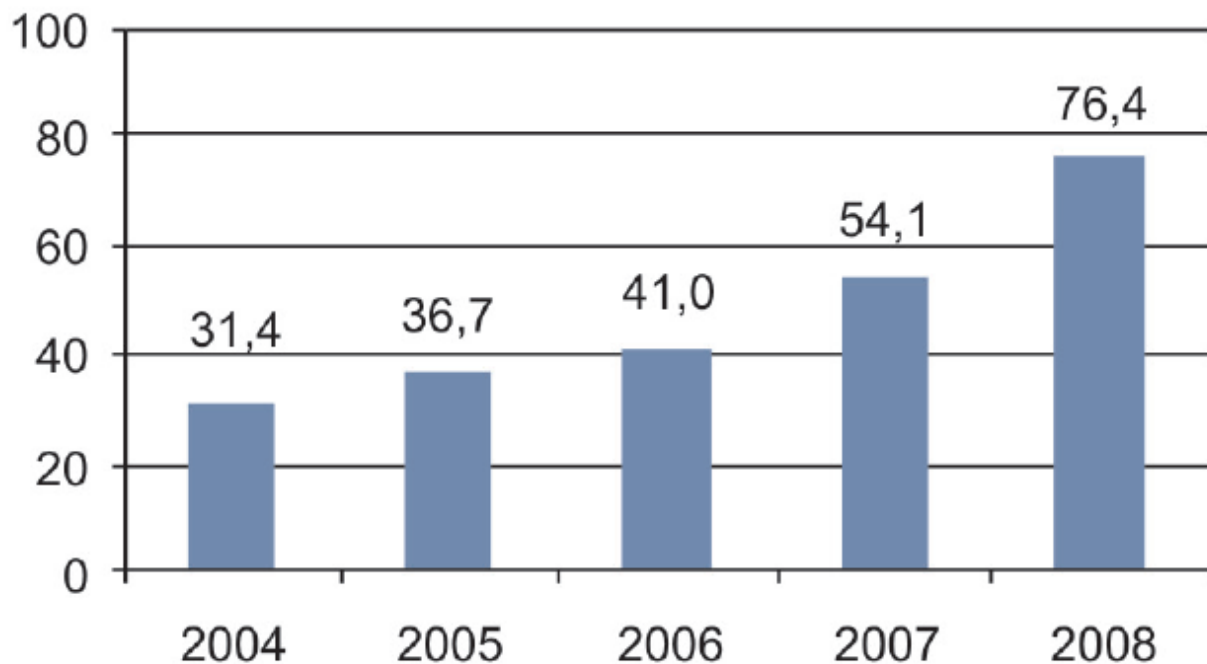
F. Knight

Skłonność do ryzyka - sprawy biznesowe

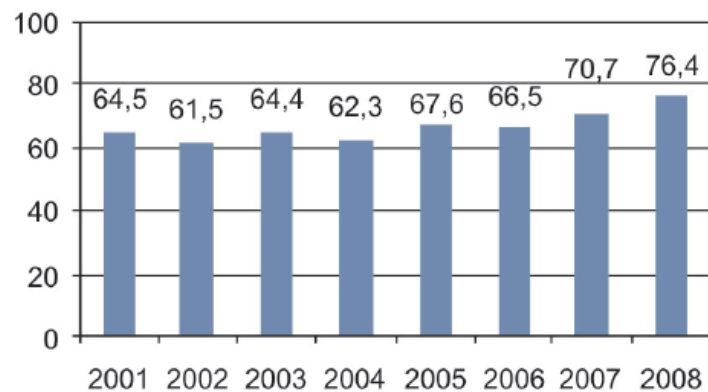


Źródło: QUALIFACT, Finanse MSP 2015.

Wskaźnik przeżycia do 2009 r. przedsiębiorstw powstałych w latach 2004–2008 (w %)



Wskaźniki przeżycia pierwszego roku



Źródło: GUS.

Przedsiębiorca wg polskiego prawa

Art. 4.

1. **Przedsiębiorcą** w rozumieniu ustawy jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - **wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą**.

2. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

USTAWA z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej

Przedsiębiorczość

Przedsiębiorczość - polowanie na okazje wszędzie tam, gdzie lokalna nierównowaga na rynku może przynieść zysk nadzwyczajny; zdolność do przewidywania i skłonność do podejmowania ryzyka.

R. Cantillon (1775)

Przedsiębiorczość - proces organizowania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz podejmowania związanego z nią ryzyka.

R.W. Griffin

Przedsiębiorczość - umiejętność wykorzystywania pomysłów i zasobów niedostrzegalnych dla innych, co daje szansę przekształcenia nowych inicjatyw w realną, opłacalną działalność gospodarczą.

J. Macieja

Przedsiębiorczość - zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej; dotyczy to zarówno zakładania małych, rodzinnych firm, jak również przedsiębiorstw średnich.

D. Łochnicka

Przedsiębiorstwo - definicja oraz cel działania

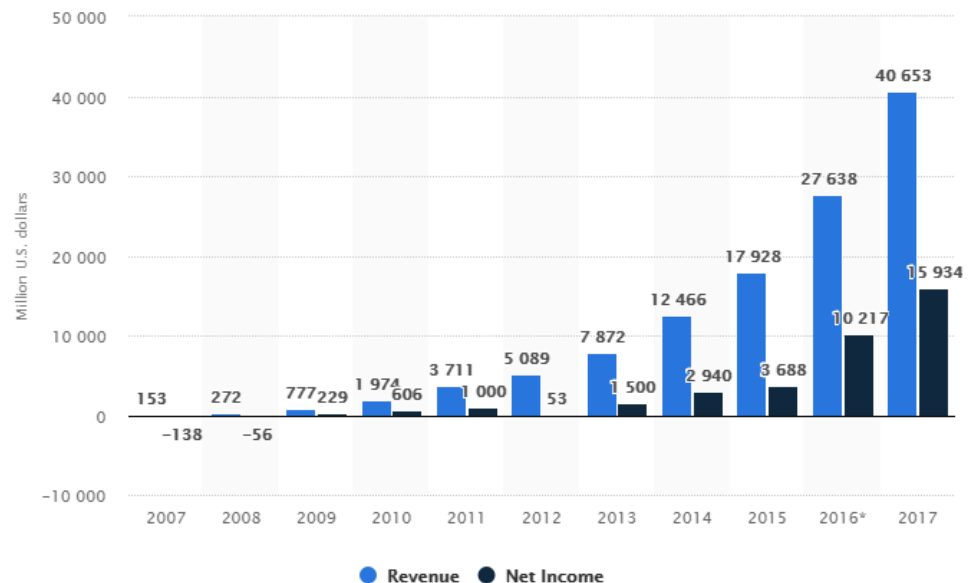
Przedsiębiorstwo jest wyodrębnioną pod względem ekonomicznym jednostką prowadzącą działalność produkcyjną, handlową lub usługową.

Odrębność ekonomiczna przedsiębiorstwa oznacza wydzielenie określonego majątku, pokrywanie wydatków z własnych przychodów, posiadanie w banku odrębnego rachunku rozliczeniowego.

Podstawowym celem działalności firmy jest osiągnięcie zysku.



Mark Zuckerberg
net worth 72,6 mld USD (2018)



Motywy decydujące o utworzeniu własnej firmy

Motywy decydujące o utworzeniu własnej firmy	Ogółem MSP	Firmy mikro n=600		Firmy małe n=300		Firmy średnie n=200	
		liczba odp.	% odp.	liczba odp.	% odp.	liczba odp.	% odp.
potrzeba niezależności	41,8%	251	41,8%	127	42,3%	80	40,0%
ureczywistnienie własnych idei / pomysłu na biznes	19,7%	117	19,5%	70	23,3%	51	25,5%
możliwość zarobienia większych pieniędzy niż na etacie	13,7%	82	13,7%	42	14,0%	21	10,5%
brak pracy lub ryzyko jej utraty	12,2%	75	12,5%	20	6,7%	15	7,5%
wykorzystanie okazji rynkowej	12,2%	73	12,2%	36	12,0%	30	15,0%
inne	0,4%	2	0,3%	5	1,7%	3	1,5%
OGÓŁEM	100%	600	100%	300	100%	200	100%

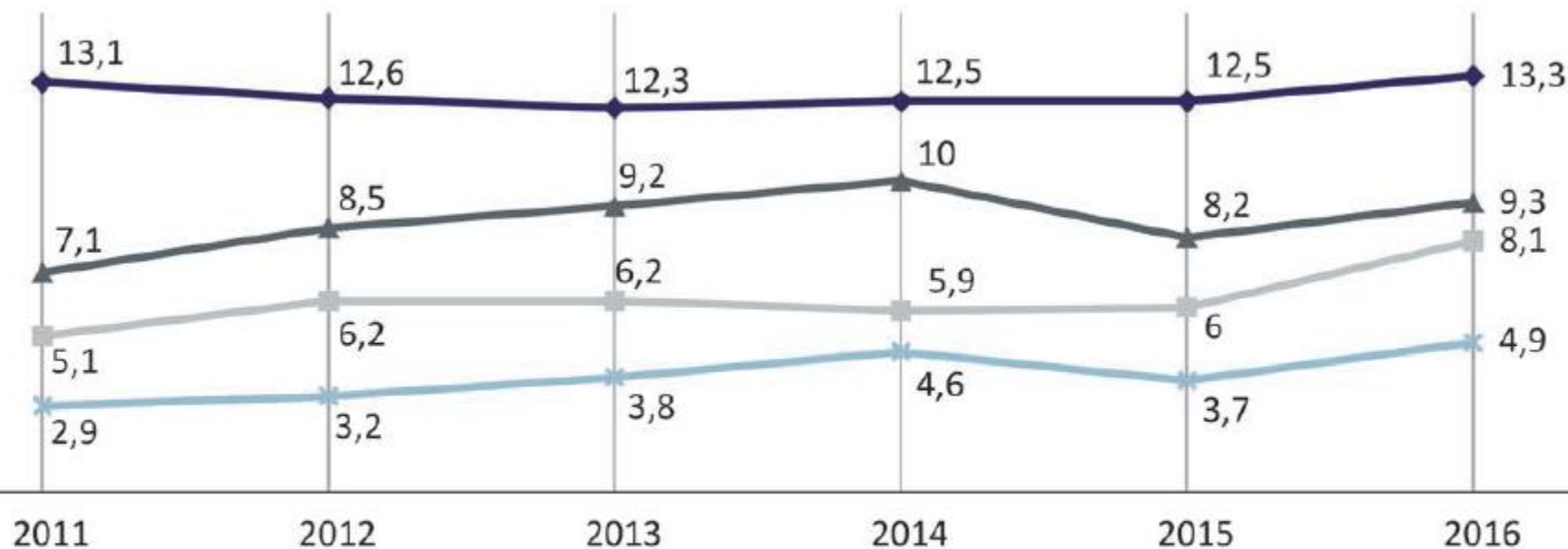
Charakterystyka demograficzna przedsiębiorców

Płeć	Ogółem MSP	Firmy mikro n=600		Firmy małe n=300		Firmy średnie n=200	
		liczba odp.	% odp.	liczba odp.	% odp.	liczba odp.	% odp.
mężczyzna	67,9%	407	67,8%	208	69,3%	141	70,5%
kobieta	32,1%	193	32,2%	92	30,7%	59	29,5%
OGÓŁEM	100%	600	100%	300	100%	200	100%

Wiek	Ogółem MSP	Firmy mikro n=600		Firmy małe n=300		Firmy średnie n=200	
		liczba odp.	% odp.	liczba odp.	% odp.	liczba odp.	% odp.
do 30 lat	6,3%	39	6,5%	12	4,0%	0	0,0%
31 - 40 lat	36,3%	221	36,8%	82	27,3%	38	19,0%
41 - 50 lat	31,4%	186	31,0%	118	39,3%	85	42,5%
51 - 60 lat	22,1%	131	21,8%	80	26,7%	69	34,5%
powyżej 60 lat	3,8%	23	3,8%	8	2,7%	8	4,0%
OGÓŁEM	100%	600	100%	300	100%	200	100%

Średni wiek właściciela / osoby zarządzającej MSP wynosi 44 lata (mediana 43 lata).

Poziom przedsiębiorczości wśród kobiet i mężczyzn w Polsce



◆ TEA mężczyźni ■ TEA kobiety ▲ dojrzałe firmy – mężczyźni ✕ dojrzałe firmy – kobiety

TEA (*Total Early-Stage Entrepreneurial Activity*)

Postawy przedsiębiorcze kobiet i mężczyzn w Polsce

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kobiety						
Dostrzeganie szans biznesowych	31	23	29	33	32	39
Samooceńca zdolności przedsiębiorczych	40	43	40	39	48	54
Strach przed porażką*	47	64	60	62	64	62
Mężczyźni						
Dostrzeganie szans biznesowych	35	18	23	30	34	40
Zdolności przedsiębiorcze	64	65	64	70	64	67
Strach przed porażką*	60	53	54	55	52	55

Źródło: Global Entrepreneurship Monitor (GEM) 2016, cyt. za PARP 2017.

Intencje przedsiębiorcze kobiet i mężczyzn, 2016



■ Intencje przedsiębiorcze wśród kobiet (% kobiet, które chcą założyć firmę w ciągu 3 lat)

■ Intencje przedsiębiorcze wśród mężczyzn (% mężczyzn, którzy chcą założyć firmę w ciągu 3 lat)

Charakterystyka psychograficzna przedsiębiorców (1)

Cechy właściciela / osoby zarządzającej	Ogółem MSP	Firmy mikro n=612	Firmy małe n=318	Firmy średnie n=164
energia / chęć działania	8,76	8,76	8,86	8,81
motywacja osiągnięć	8,73	8,73	8,83	8,87
łatwość nawiązywania kontaktów / relacji z klientami / pośrednikami	8,71	8,70	8,88	8,70
optymizm	8,57	8,57	8,73	8,59
pewność siebie	8,43	8,42	8,78	8,69
poczucie kontroli nad biznesem	8,35	8,34	8,64	8,55
orientacja na wzrost / rozwój firmy	8,33	8,32	8,66	8,61
innowacyjność / kreatywność	8,31	8,30	8,53	8,66
spokój, opanowanie	8,20	8,19	8,40	8,48

Natężenie cech psychograficznych było oceniane w skali 10-stopniowej, gdzie 10-oznacza bardzo silne natężenie danej cechy, a 1- bardzo słabe natężenie danej cechy.

Charakterystyka behawioralna przedsiębiorców (1)

Określenie najlepiej pasujące do respondenta jako przedsiębiorcy	Ogółem MSP	Firmy mikro n=600		Firmy małe n=300		Firmy średnie n=200	
		liczba odp.	% odp.	liczba odp.	% odp.	liczba odp.	% odp.
organizator	31,0%	183	30,5%	121	40,3%	88	44,0%
sprzedawca	27,9%	171	28,5%	57	19,0%	20	10,0%
rzemieślnik	19,9%	121	20,2%	49	16,3%	24	12,0%
innowator	14,9%	88	14,7%	57	19,0%	48	24,0%
odkrywca okazji / inwestor	6,2%	37	6,2%	16	5,3%	20	10,0%
OGÓŁEM	100%	600	100%	300	100%	200	100%

Źródło: QUALIFACT, Finanse MSP 2015.

Charakterystyka behawioralna przedsiębiorców* (2)

Opinia dotycząca właściciela / osoby zarządzającej	zdec. nie	raczej nie	trudno powiedzieć	raczej tak	zdec. tak
<i>Potrafię zarządzać finansami lepiej, niż inni przedsiębiorcy.</i>	1,0%	8,9%	42,5%	41,9%	5,8%
<i>Firma prowadzi regularne badania / analizy rynku.</i>	22,6%	18,5%	27,9%	27,6%	3,4%
<i>Niepowodzenia, które spotkały dotychczas naszą firmę, są wynikiem popełnionych przez nas błędów.</i>	7,3%	15,8%	46,8%	26,2%	3,8%
<i>Mam pełną kontrolę nad rozwojem mojej firmy, tylko ode mnie zależy, jakie wyniki firma osiągnie w kolejnym roku.</i>	1,3%	8,6%	28,8%	47,7%	13,7%
<i>Mam na tyle duże doświadczenie w branży, że jestem w stanie przewidzieć, co się będzie działo w ciągu następnego roku.</i>	0,3%	6,9%	28,6%	54,9%	9,3%
<i>W relacjach z bankami zdarzyło mi się odczuwać negatywne emocje (np. złość, rozczarowanie w związku z niekorzystnymi lub nieprzewidzianymi decyzjami banku).</i>	5,9%	25,7%	32,0%	32,9%	3,5%

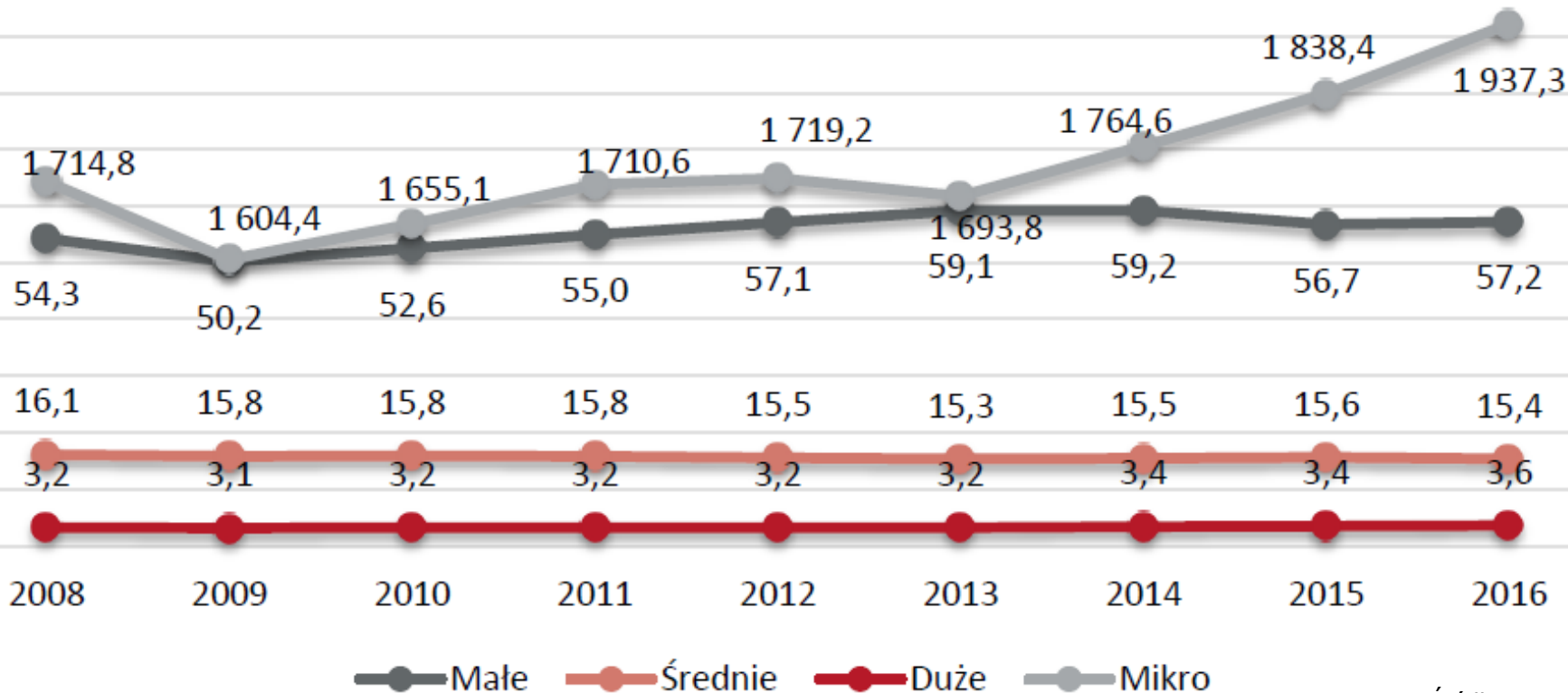
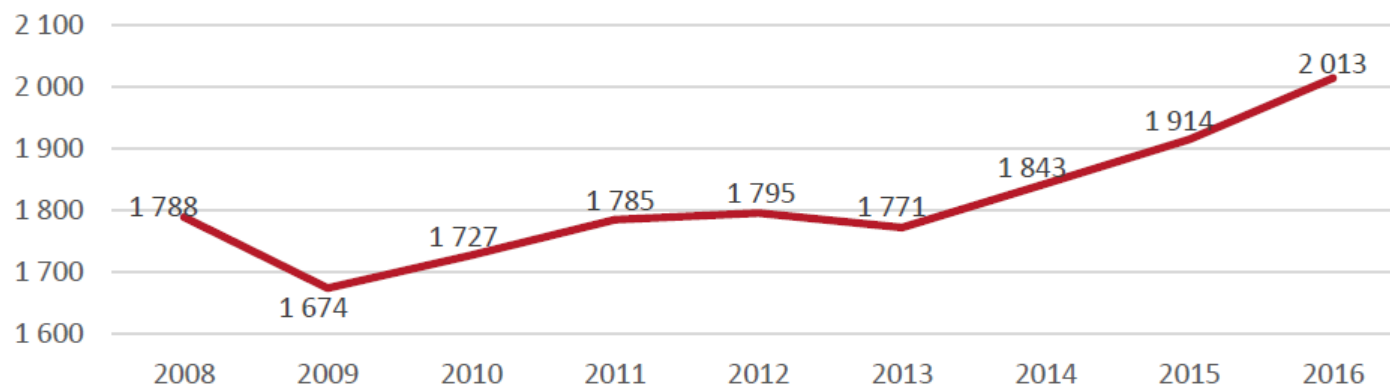
*rozkład odpowiedzi w firmach mikro (n=709)

Wcześniejsze doświadczenie biznesowe przedsiębiorców

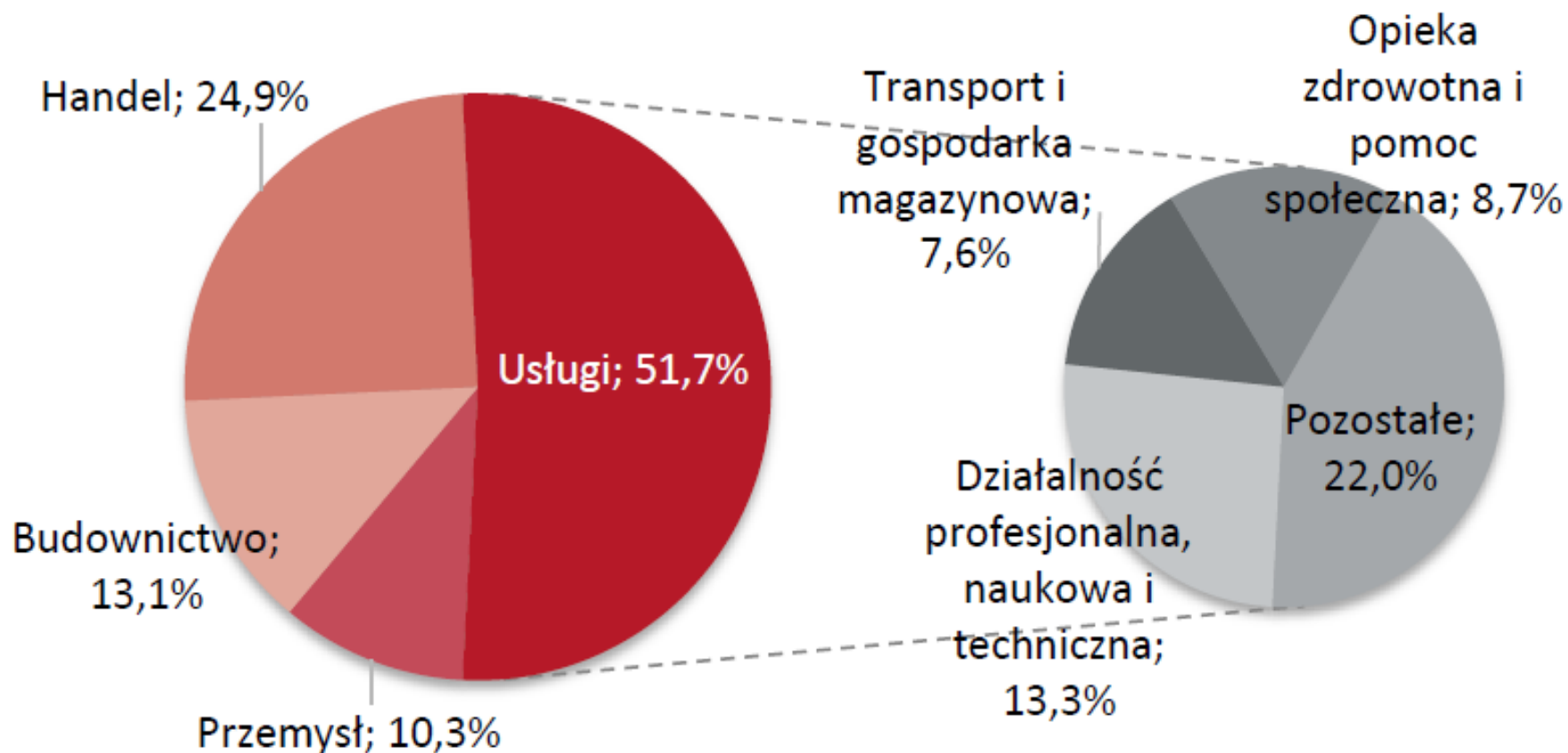
Posiadanie doświadczenia biznesowego przed uruchomieniem obecnej działalności	Ogółem MSP	Firmy mikro n=600		Firmy małe n=300		Firmy średnie n=200	
		liczba odp.	% odp.	liczba odp.	% odp.	liczba odp.	% odp.
nie	49,5%	298	49,7%	148	49,3%	72	36,0%
tak	50,5%	302	50,3%	152	50,7%	128	64,0%
OGÓŁEM	100%	600	100%	300	100%	200	100%

Rodzaj wcześniejszego doświadczenia biznesowego	Ogółem MSP	Firmy mikro n=302		Firmy małe n=152		Firmy średnie n=128	
		liczba odp.	% odp.	liczba odp.	% odp.	liczba odp.	% odp.
pracowałem w innej firmie z tej branży, co pozwoliło mi zebrać doświadczenia	59,3%	179	59,3%	91	59,9%	75	58,6%
prowadziłem inną własną firmę	26,1%	79	26,2%	37	24,3%	33	25,8%
pomagałem w biznesie rodzinnym	19,4%	58	19,2%	36	23,7%	26	20,3%
inne doświadczenia	1,7%	5	1,7%	4	2,6%	5	3,9%

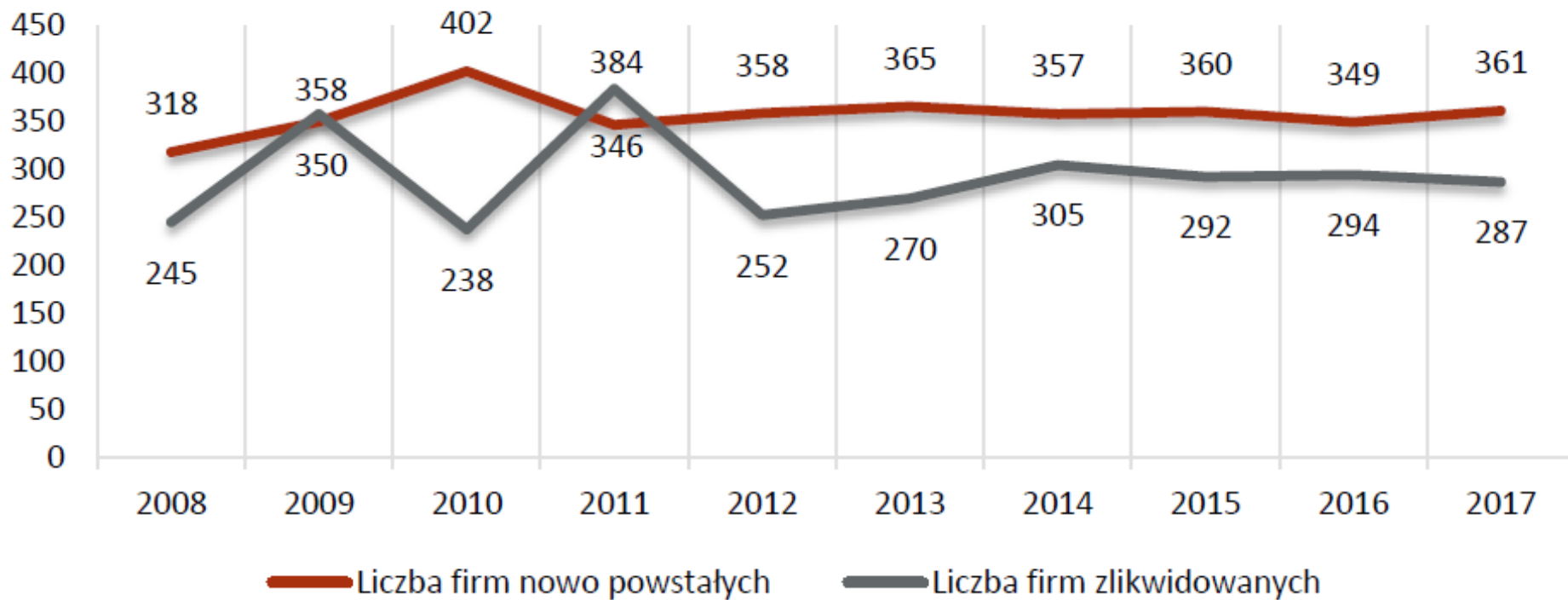
Liczba przedsiębiorstw aktywnych w Polsce (w tys.)



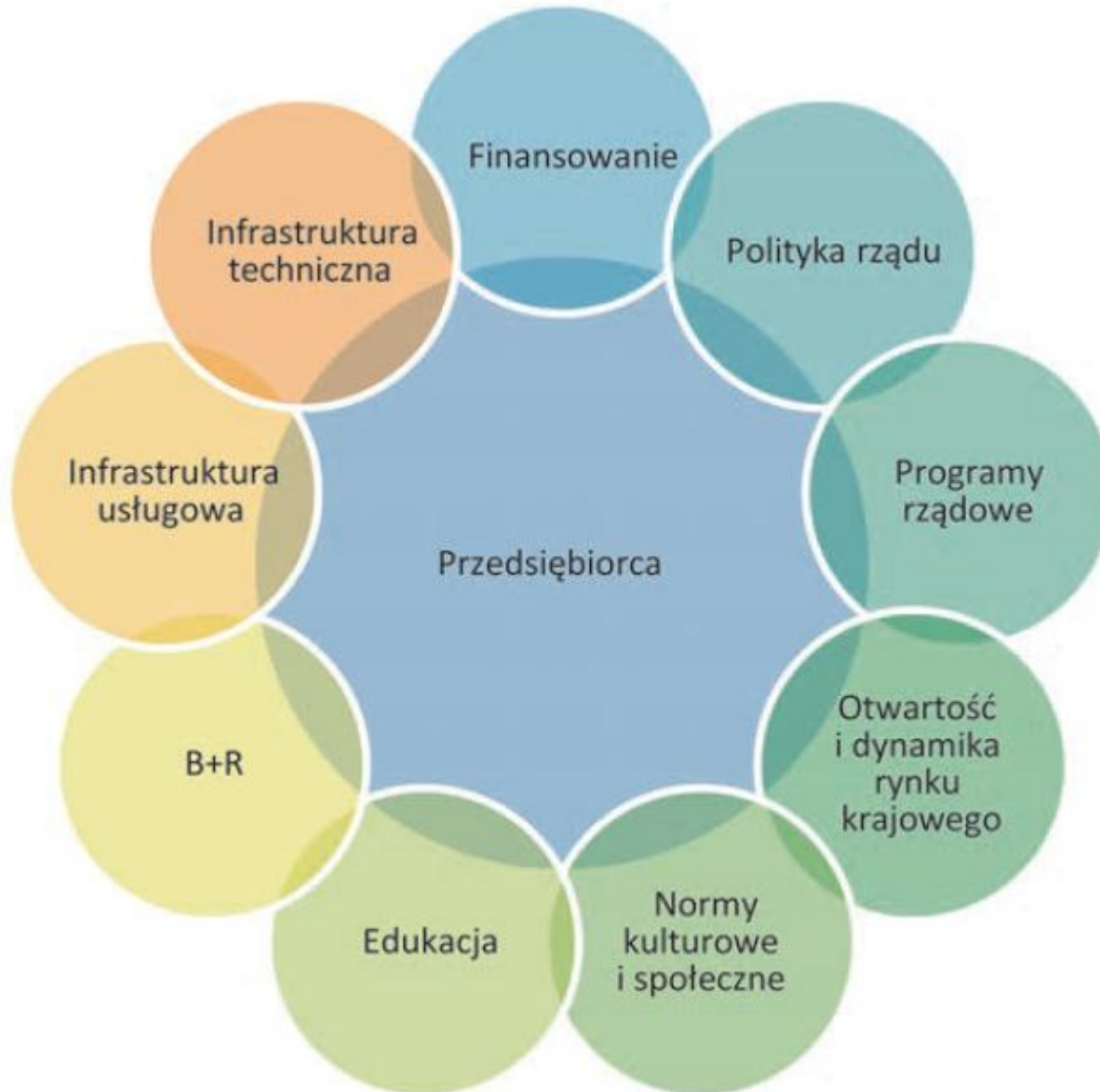
Struktura MSP wg podstawowego obszaru działalności



Liczba przedsiębiorstw nowo powstałych i zlikwidowanych w Polsce (w tys.)

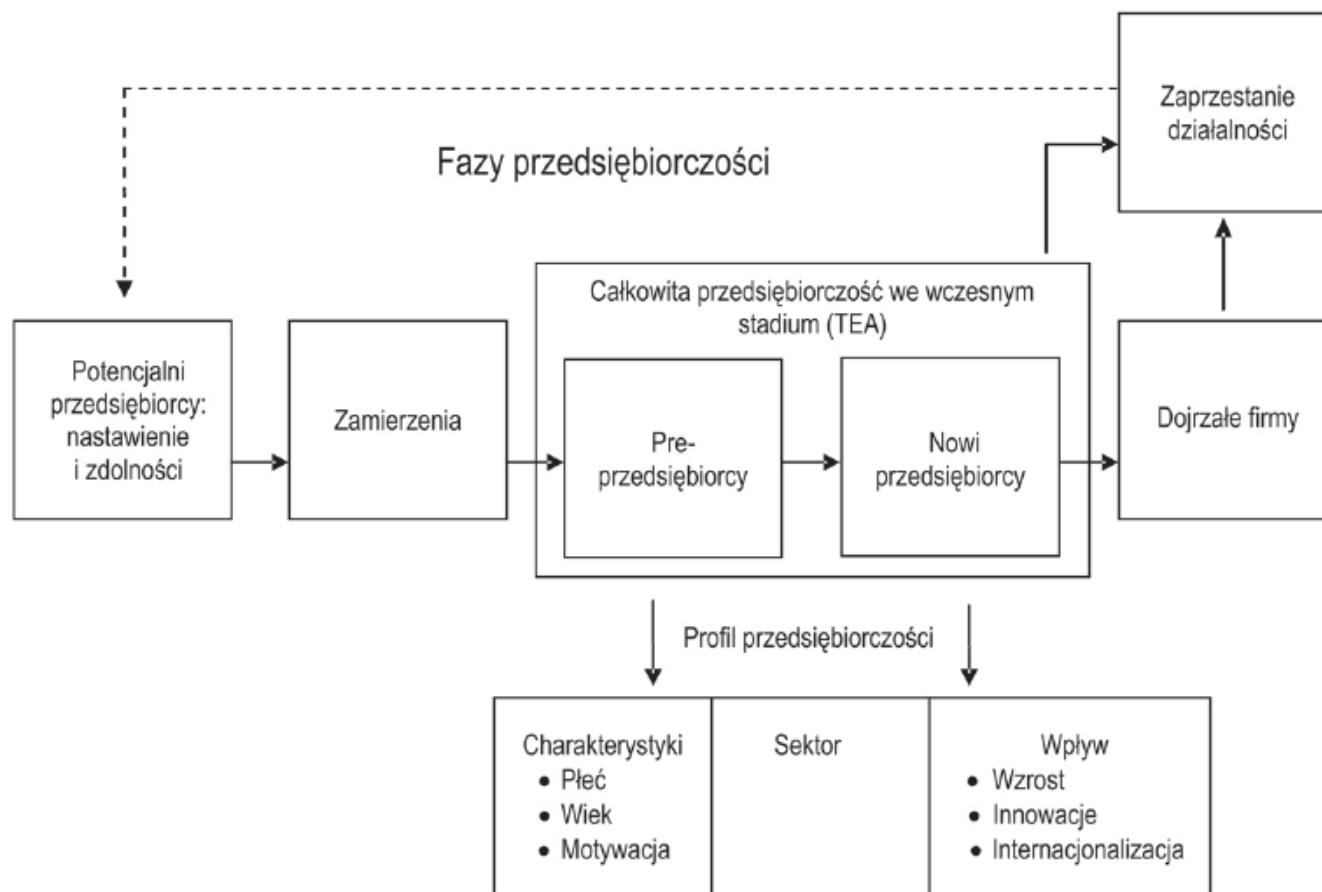


Determinanty przedsiębiorczości



Model procesu przedsiębiorczości GEM

Przedsiębiorczość - „każda próba tworzenia nowej firmy lub nowego przedsięwzięcia, taka jak: samozatrudnienie, nowa organizacja gospodarcza, ekspansja istniejącej organizacji, dokonana przez jednostkę, zespół ludzi lub istniejącą organizację”.



Wybrane wskaźniki przedsiębiorczości w Polsce i w UE (średnia), GEM (1)

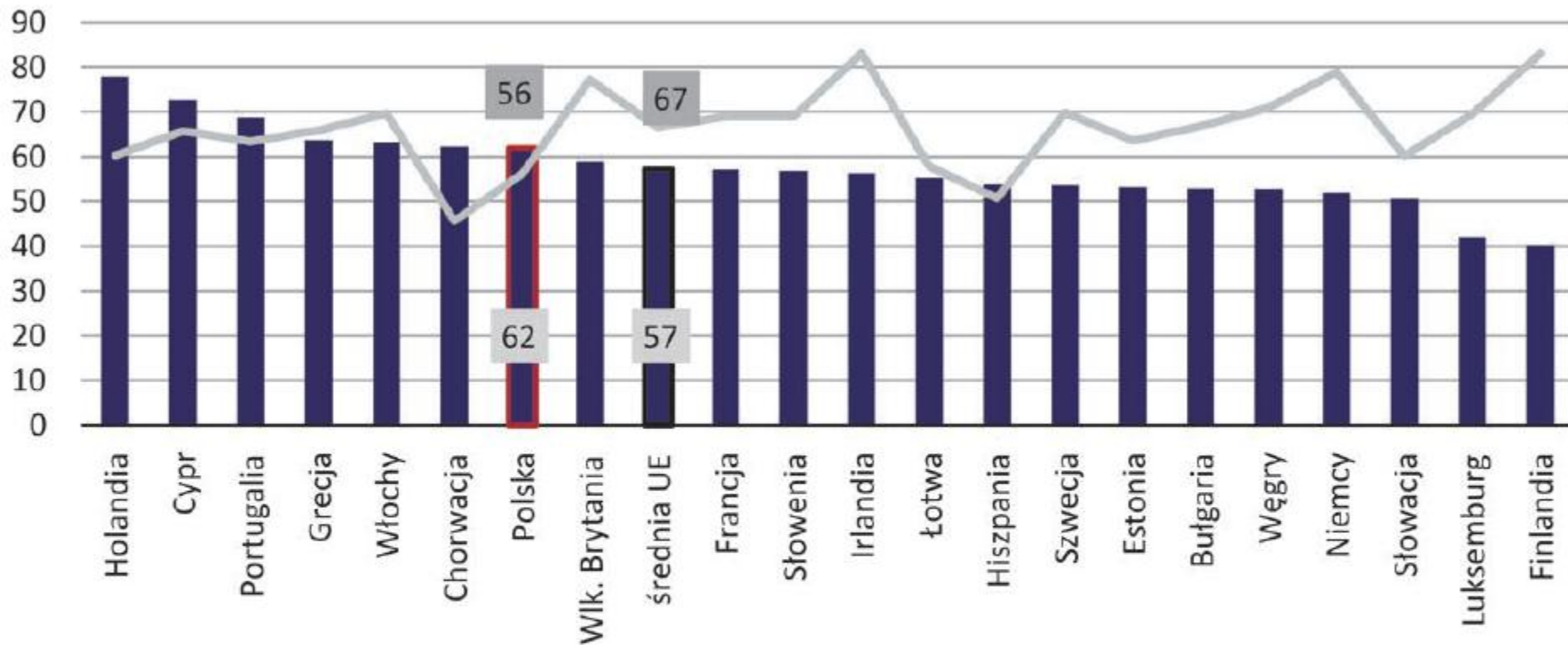
Wskaźnik	2014		2015		2016	
	Polska	UE	Polska	Europa	Polska	UE
Przedsiębiorczość jako dobra ścieżka kariery (% dorosłych, którzy uważają, że własna firma to dobry sposób na zrobienie kariery)	63	57	61	56	62	57
Wysoki status przedsiębiorczości (% dorosłych, którzy uważają, że przedsiębiorcom, którzy odnieśli sukces należy się uznanie)	56	67	56	66	56	67

Źródło: Global Entrepreneurship Monitor (GEM) 2016, cyt. za PARP 2017.

Wybrane wskaźniki przedsiębiorczości w Polsce i w UE (średnia), GEM (2)

Wskaźnik	2014		2015		2016	
	Polska	UE	Polska	Europa	Polska	UE
Intencje przedsiębiorcze (% dorosłych deklarujących chęć założenia firmy w ciągu 3 lat)	16	12,1	20	13	21	12
Rozpoznawanie szansy (% dorosłych, którzy dostrzegają szanse biznesowe w swoim otoczeniu)	31	35	33	37	40	37
Samooceńca zdolności przedsiębiorczych (% dorosłych, którzy uważają, że mają wystarczające umiejętności i wiedzę do prowadzenia firmy)	54	42	56	43	60	44
Strach przed porażką (% osób, które dostrzegają szanse biznesowe, ale nie zakładają firmy z powodu strachu przed porażką)	59	41	48	39	48	41

Percepcja przedsiębiorczości w Polsce i w innych krajach UE



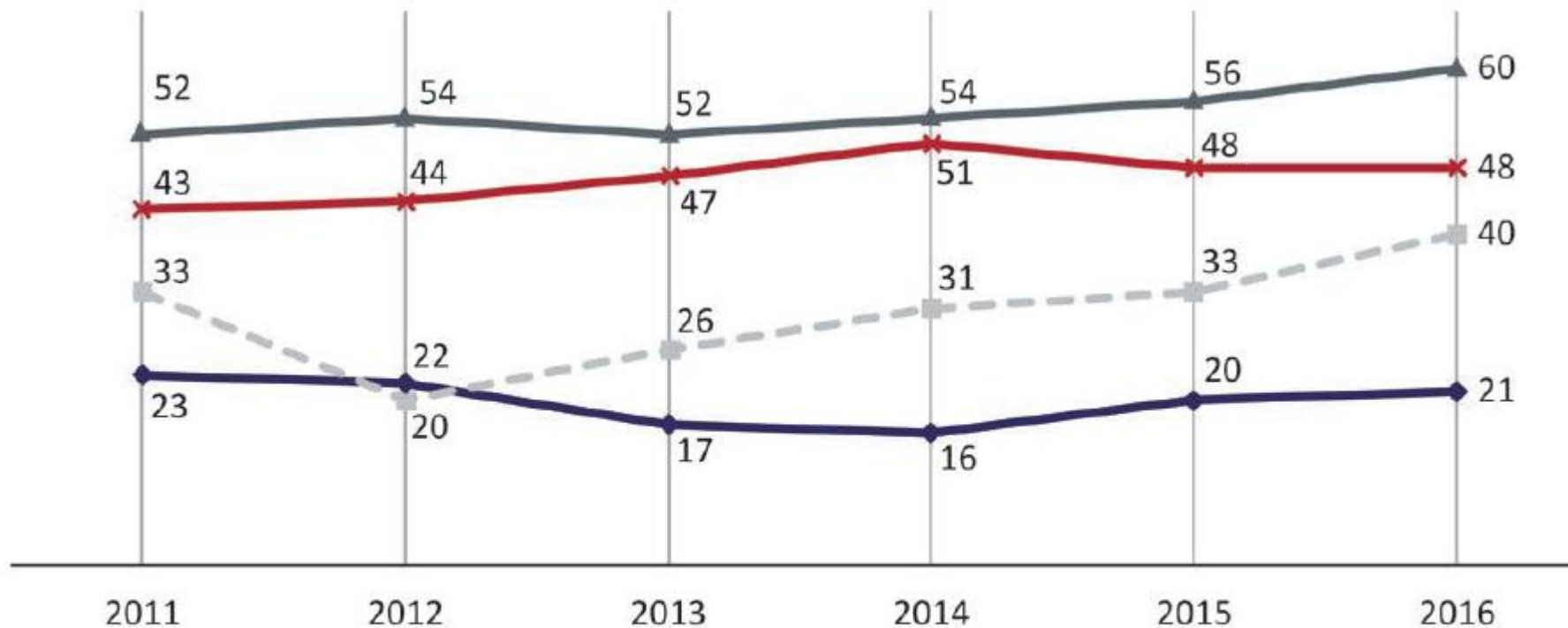
■ uznanie przedsiębiorczości za dobrą ścieżkę kariery (% mieszkańców będących zdania, że własna firma to dobra droga na zrobienie kariery)

— wysoki status przedsiębiorcy (% mieszkańców będących zdania, że przedsiębiorcom, którzy odnieśli sukces należy się uznanie)

Percepcja przedsiębiorczości w polskim społeczeństwie



Postawy przedsiębiorcze w Polsce



◆ intencje przedsiębiorcze

■ dostrzeganie szans biznesowych

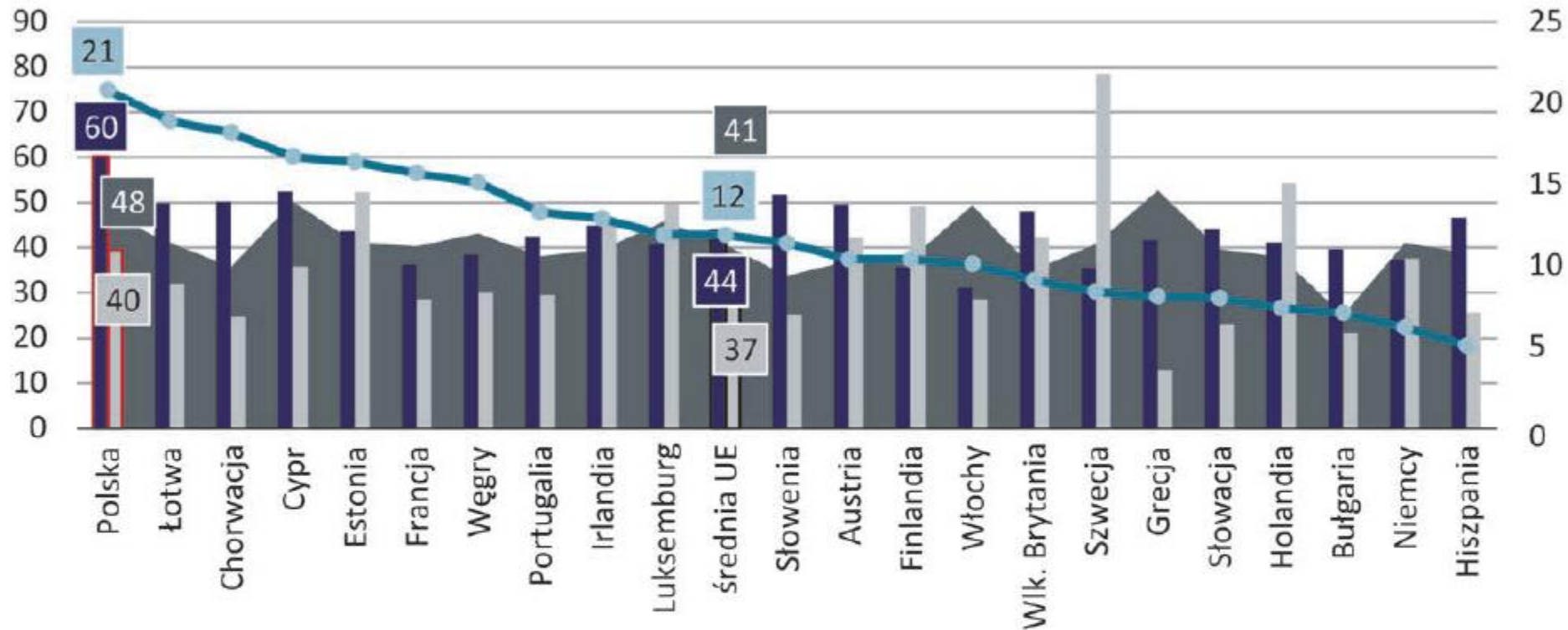
▲ samocena zdolności przedsiębiorczych

× strach przed porażką

Postawy przedsiębiorcze Polsce na tle innych narodów UE

pozostałe wskaźniki

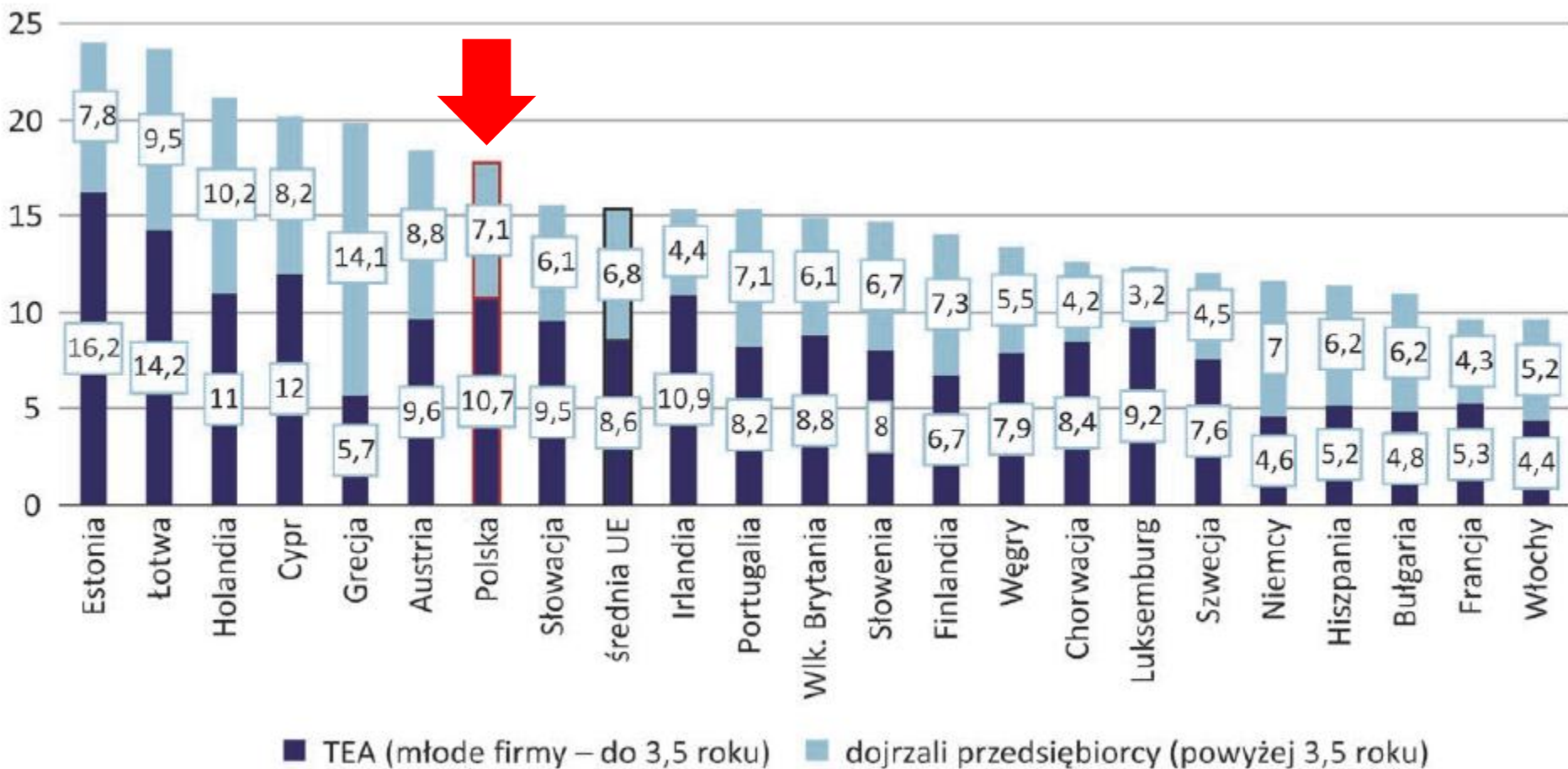
intencje przedsiębiorcze



- strach przed porażką (% dorosłych, którzy dostrzegają szanse biznesowe w swoim otoczeniu, ale nie chcą założyć firmy z powodu strachu przed niepowodzeniem)
- samoocena zdolności przedsiębiorczych (% dorosłych będących zdania, że posiadają wystarczające umiejętności i wiedzę do prowadzenia firmy)
- dostrzeganie szans biznesowych (% dorosłych, którzy dostrzegają szanse na założenie firmy w swoim otoczeniu)
- intencje przedsiębiorcze (% dorosłych deklarujących założenie firmy w ciągu 3 lat)

Poziom przedsiębiorczości w krajach UE, 2016

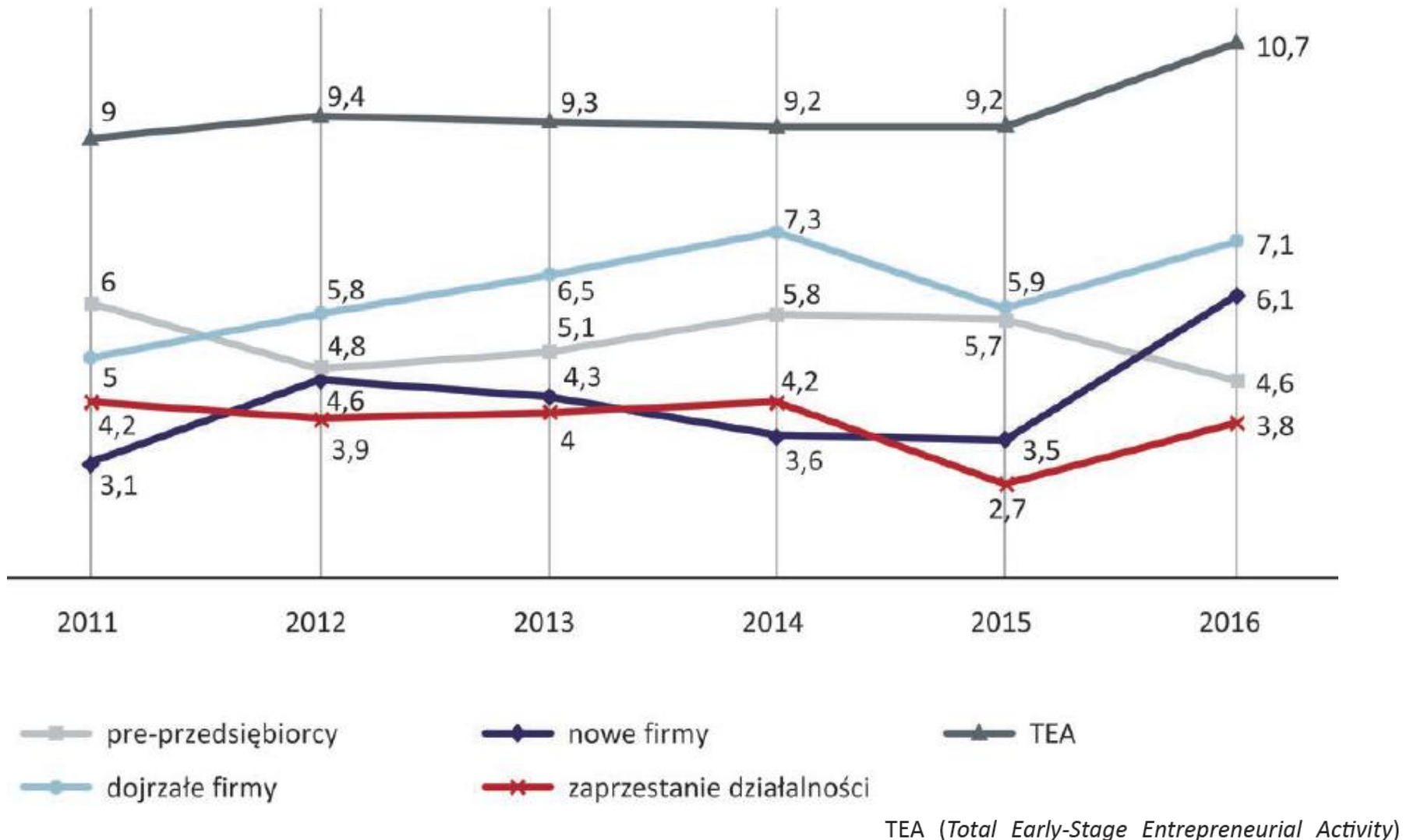
odsetek osób zakładających i prowadzących działalność gospodarczą



TEA (Total Early-Stage Entrepreneurial Activity)

Poziom przedsiębiorczości w Polsce

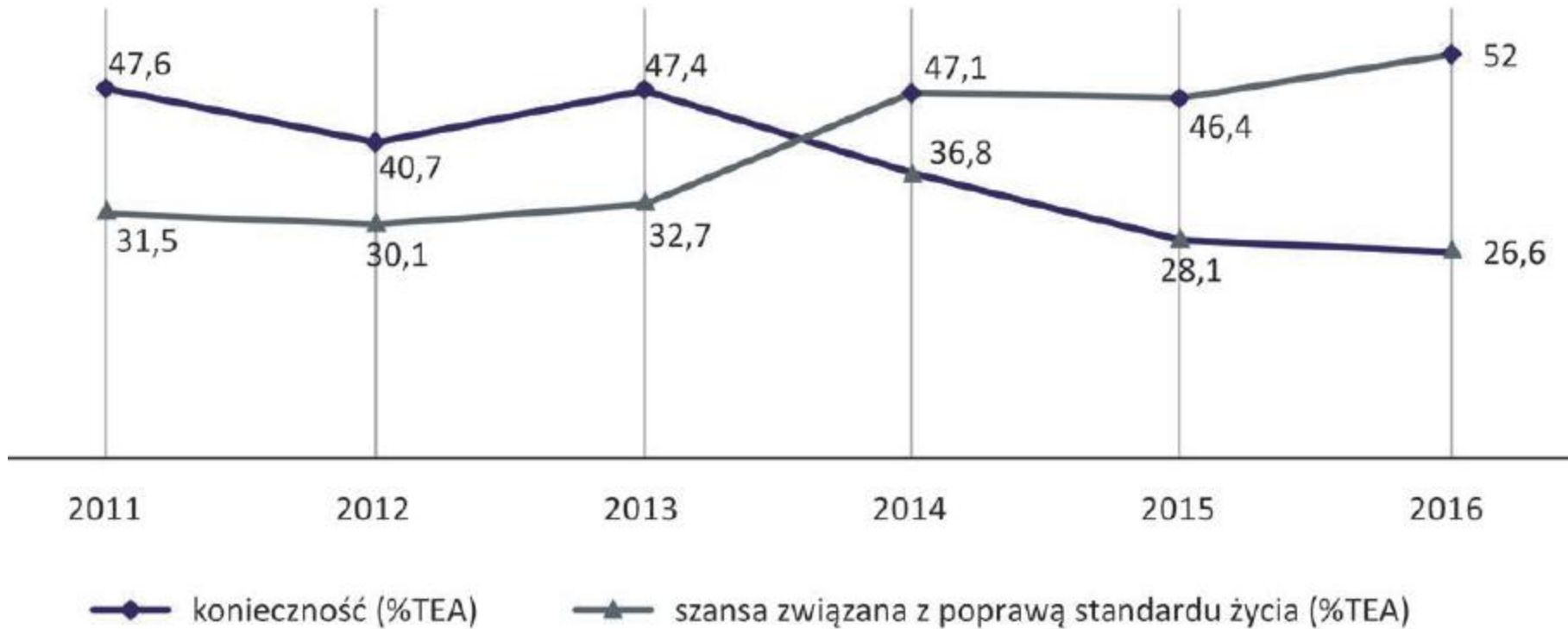
odsetek osób zakładających i prowadzących działalność gospodarczą



Źródło: Global Entrepreneurship Monitor (GEM) 2016, cyt. za PARP 2017.

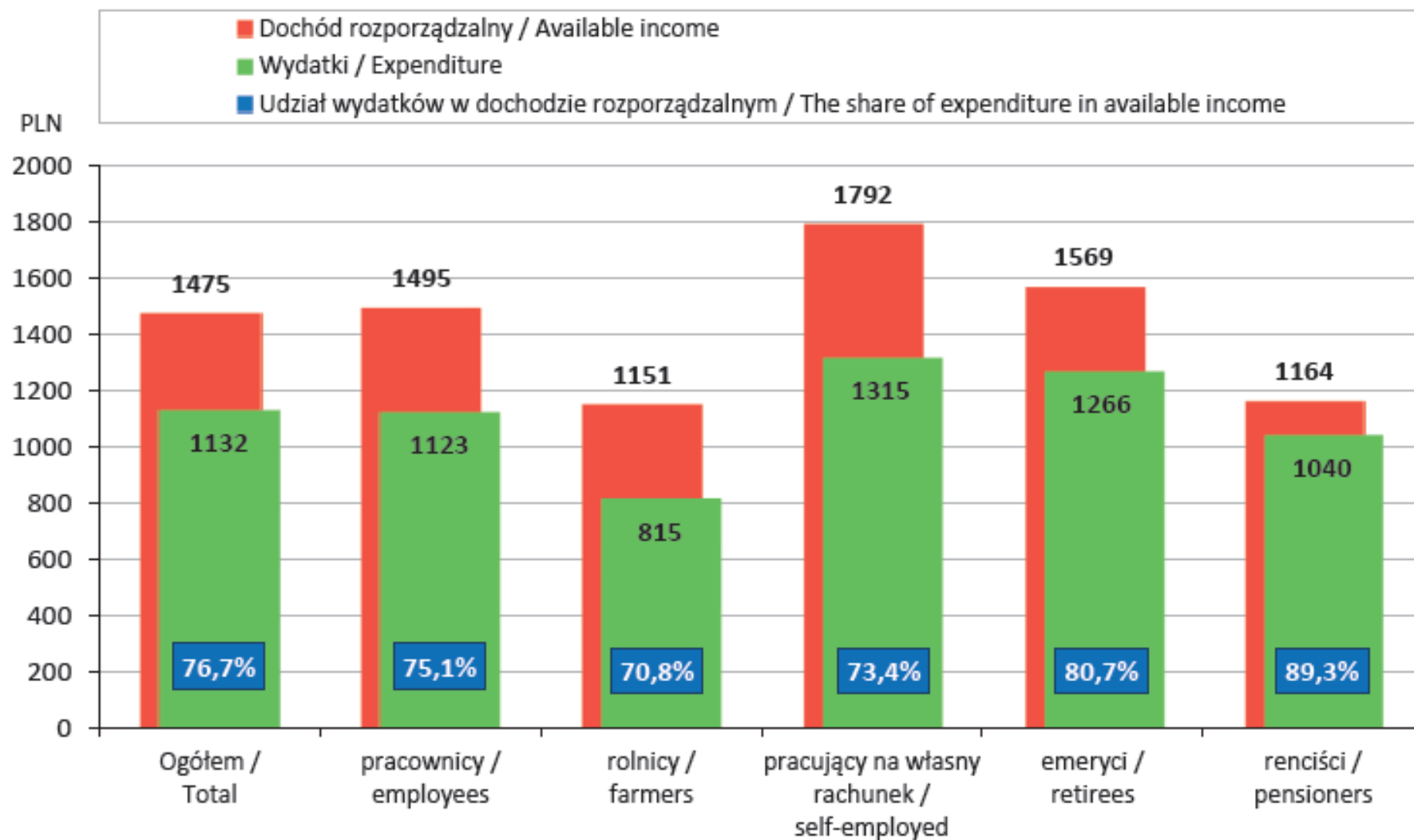
Poziom przedsiębiorczości w Polsce

opartej na szansie i podejmowanej z konieczności



TEA (*Total Early-Stage Entrepreneurial Activity*)

Dochody dyspozycyjne i wydatki gospodarstw domowych w Polsce, 2016



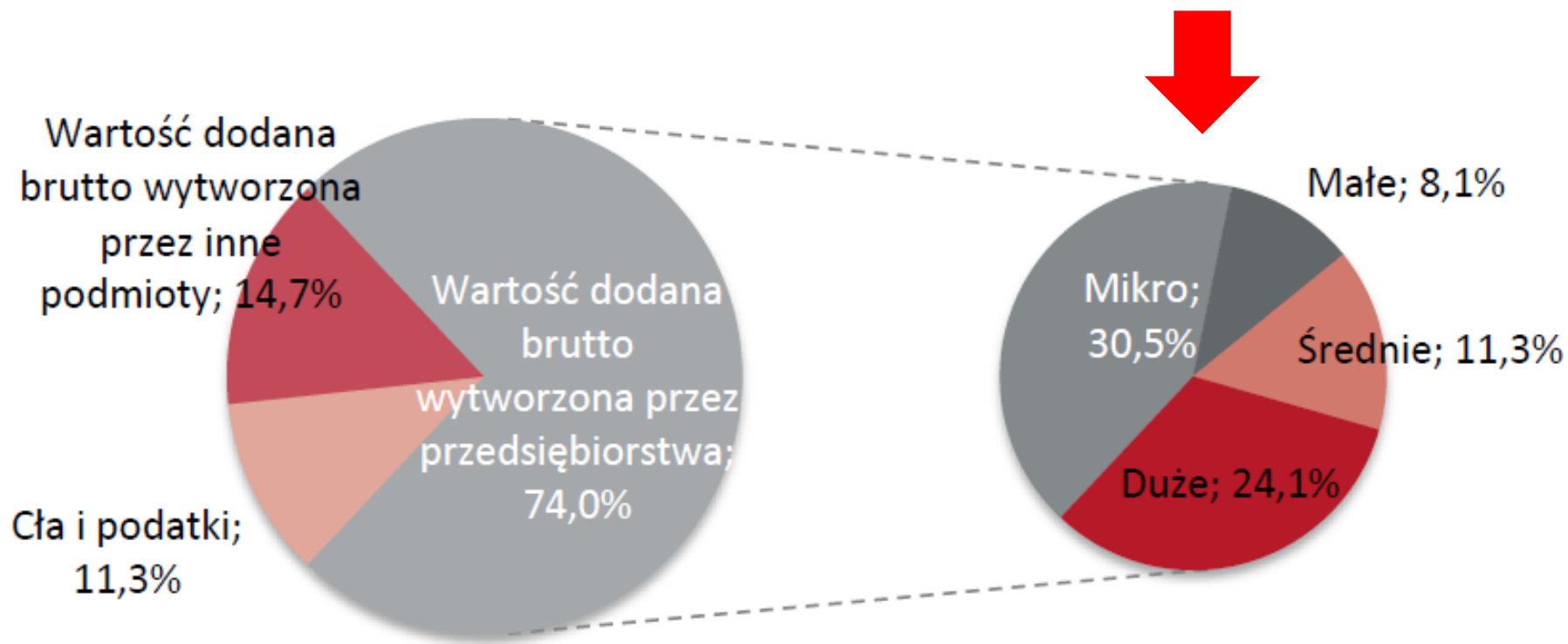
Źródło: GUS, Budżety gospodarstw domowych w 2016 r.

Dochody MSP rozliczających się w ramach PIT, 2013

Wskaźnik	Liczba podatników	Przeciętny dochód pomniejszony o odliczone składki na ubezpieczenia społeczne
Podatnicy osiągający dochody wyłącznie z pozarolniczej działalności gospodarczej	340 864	28 216
<i>w tym o dochodach do 85 528 zł</i>	<i>325 923</i>	<i>23 848</i>
<i>w tym o dochodach powyżej 85 528 zł</i>	<i>14 941</i>	<i>123 503</i>
Podatnicy osiągający dochody z pozarolniczej działalności gospodarczej i jednocześnie z innych źródeł	1 355 093	40 014
<i>w tym o dochodach do 85 528 zł</i>	<i>1 254 488</i>	<i>33 465</i>
<i>w tym o dochodach powyżej 85 528 zł</i>	<i>100 605</i>	<i>121 681</i>
Podatnicy opodatkowani wg stawki 19%	446 485	193 643
RAZEM	2 142 442	70 153

Źródło: Ministerstwo Finansów, 2014.

Udział w tworzeniu PKB grup przedsiębiorstw, 2015

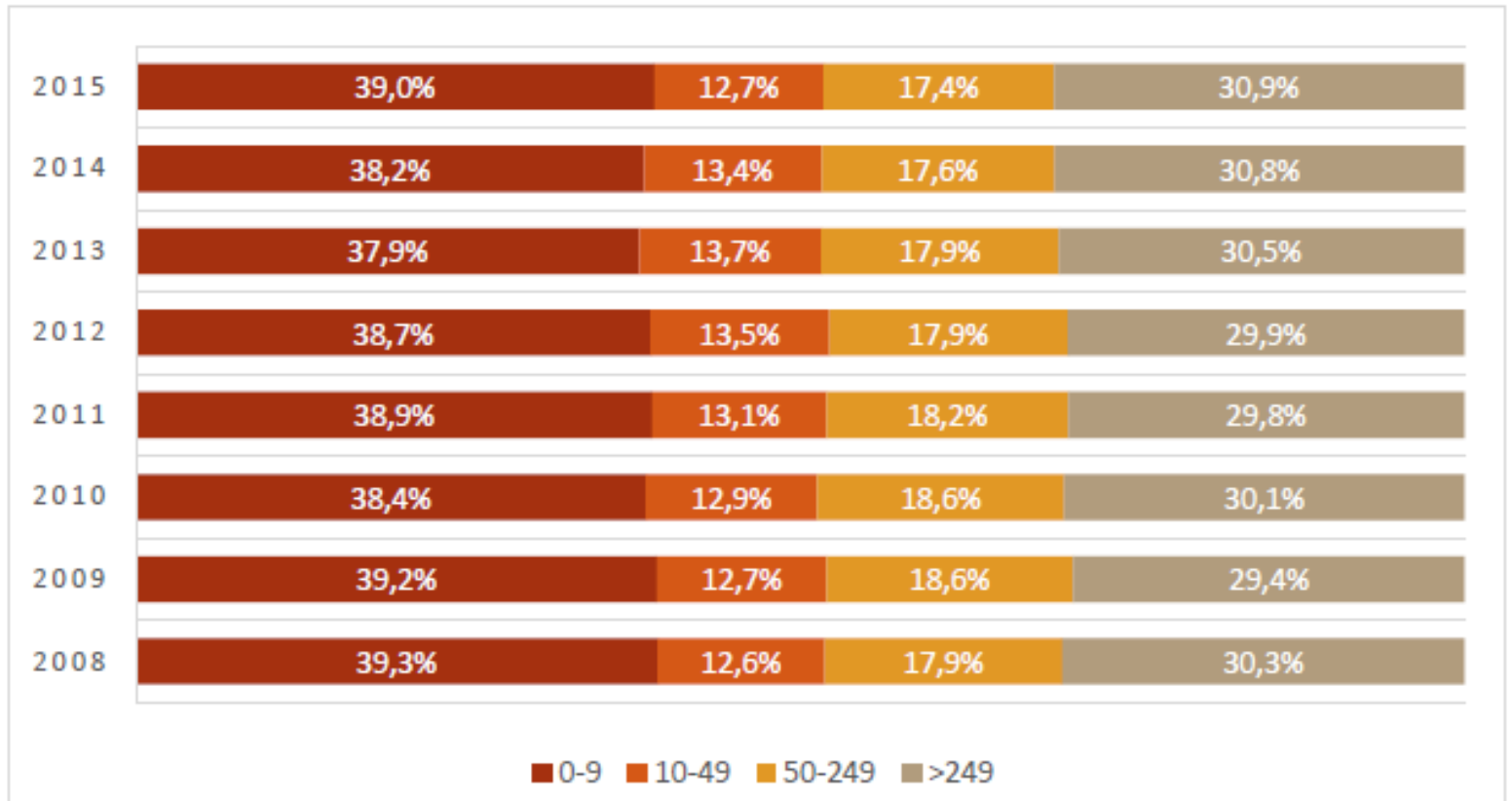


Źródło: PARP 2018.

Udział w tworzeniu PKB grup przedsiębiorstw, 2015

	PKB (mln PLN)	Udział wartości dodanej brutto wytworzonej przez przedsiębiorstwa w PKB						Udział wartości dodanej brutto innych podmiotów w PKB	Cła i podatki ¹⁴ w relacji do PKB
		Ogółem	MSP				Duże		
			Razem	Mikro	Małe	Średnie			
2008	1 275 432	71,1%	47,2%	29,9%	7,4%	9,9%	23,9%	16,5%	12,5%
2009	1 343 366	72,3%	48,4%	30,4%	7,9%	10,1%	23,9%	16,5%	11,1%
2010	1 416 447	71,6%	47,6%	29,6%	7,7%	10,4%	24,0%	16,5%	11,9%
2011	1 528 127	71,8%	47,3%	29,4%	7,8%	10,1%	24,5%	16,1%	12,2%
2012	1 596 378	73,0%	48,5%	29,7%	7,8%	11,0%	24,5%	15,6%	11,4%
2013	1 662 678	73,5%	50,1%	30,8%	8,8%	10,6%	23,4%	15,3%	11,2%
2014	1 719 146	73,4%	50,0%	30,2%	8,9%	11,0%	23,4%	15,2%	11,2%
2015	1 799 321	74,0%	49,9%	30,5%	8,1%	11,3%	24,1%	14,7%	11,3%

Struktura liczby pracujących w przedsiębiorstwach w Polsce



W sektorze przedsiębiorstw, według danych GUS na koniec grudnia 2015 r., pracowało 9,4 mln osób, z czego niemal 6,5 mln osób (69,1%) w podmiotach sektora MSP.

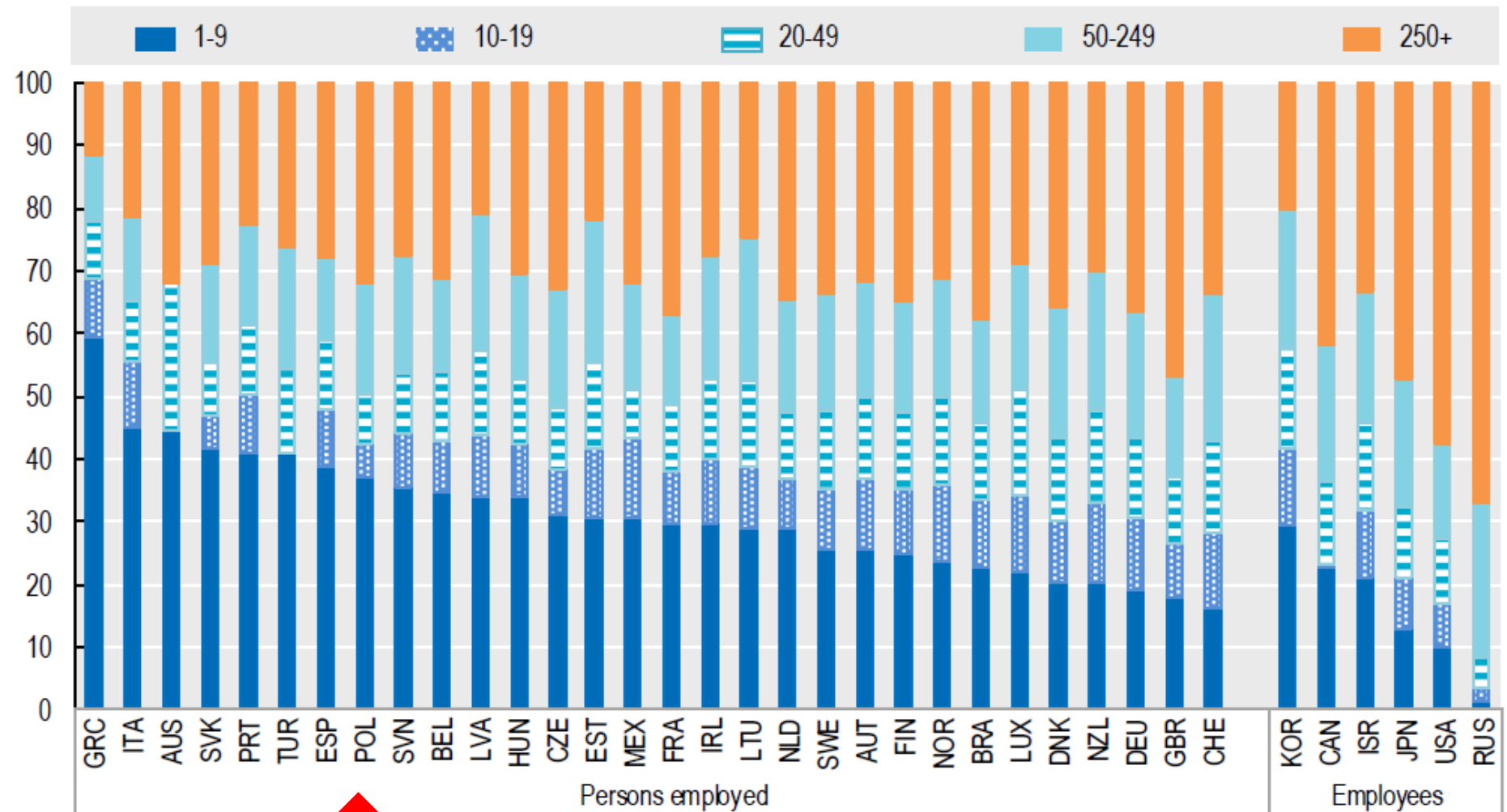
Źródło: PARP, 2017.

Liczba pracujących w przedsiębiorstwach w Polsce

	0-9		10-49		50-249		>249		MSP ogółem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
2008	3.727.242	39,3%	1.194.972	12,6%	1.698.165	17,9%	2.873.623	30,3%	6.620.379	69,7%
2009	3.464.201	39,2%	1.123.287	12,7%	1.643.384	18,6%	2.599.062	29,4%	6.230.872	70,6%
2010	3.399.096	38,4%	1.143.458	12,9%	1.649.103	18,6%	2.667.396	30,1%	6.191.657	69,9%
2011	3.508.557	38,9%	1.181.565	13,1%	1.646.415	18,2%	2.691.999	29,8%	6.336.537	70,2%
2012	3.459.475	38,7%	1.203.959	13,5%	1.602.448	17,9%	2.671.471	29,9%	6.265.882	70,1%
2013	3.371.459	37,9%	1.218.130	13,7%	1.592.360	17,9%	2.716.949	30,5%	6.181.949	69,5%
2014	3.495.101	38,2%	1.223.036	13,4%	1.608.324	17,6%	2.819.197	30,8%	6.326.461	69,2%
2015	3.667.604	39,0%	1.194.140	12,7%	1.630.254	17,4%	2.903.609	30,9%	6.491.998	69,1%
2016	3.861.975	39,8%	1.185.069	12,2%	1.615.484	16,7%	3.029.640	31,3%	6.662.528	68,7%

Źródło: PARP 2018.

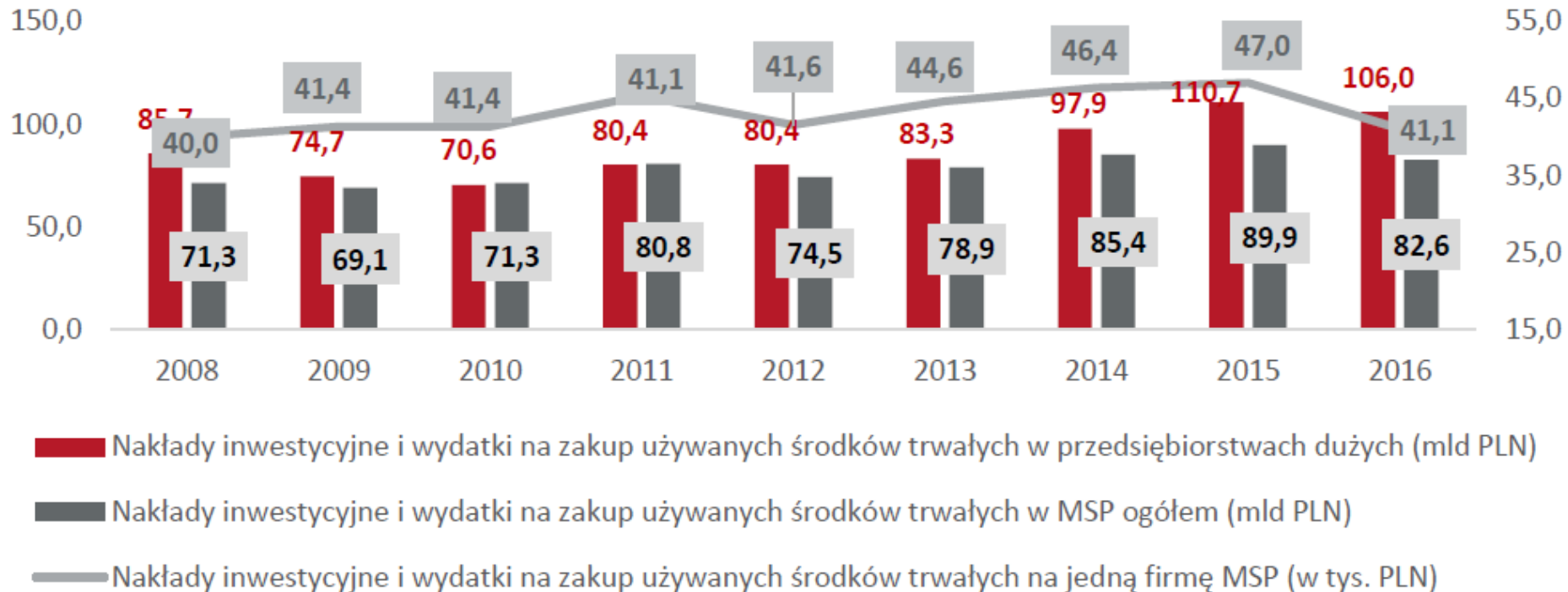
Zatrudnienie wg klas wielkości przedsiębiorstw, 2016



Inwestycje dokonane przez MSP w ostatnich 12 mies.

Rodzaj inwestycji	Ogółem MSP	Firmy mikro n=600		Firmy małe n=300		Firmy średnie n=200	
		liczba odp.	% odp.	liczba odp.	% odp.	liczba odp.	% odp.
bieżące remonty i przebudowy	12,4%	70	11,7%	83	27,7%	84	42,0%
zakup pojedynczych maszyn i urządzeń	11,4%	66	11,0%	58	19,3%	62	31,0%
zakup sprzętu komputerowego	10,7%	62	10,3%	47	15,7%	63	31,5%
zakup oprogramowania komputerowego	7,5%	44	7,3%	30	10,0%	31	15,5%
zakup środków transportu	5,8%	33	5,5%	32	10,7%	38	19,0%
zakup nieruchomości	1,7%	10	1,7%	7	2,3%	7	3,5%
budowa nowych pomieszczeń, zakładów	1,3%	6	1,0%	18	6,0%	25	12,5%
zakup kompletnych linii technologicznych	0,2%	1	0,2%	5	1,7%	5	2,5%
inne inwestycje	0,2%	1	0,2%	1	0,3%	0	0,0%
<i>firma nie inwestowała</i>	<i>67,7%</i>	<i>413</i>	<i>68,8%</i>	<i>148</i>	<i>49,3%</i>	<i>60</i>	<i>30,0%</i>

Nakłady inwestycyjne na nowe i używane środki trwałe przedsiębiorstw w Polsce



Źródło: PARP 2018.

Innowacje wprowadzane w MSP w ostatnich 12 mies.

Rodzaj innowacji	Ogółem MSP	Firmy mikro n=600		Firmy małe n=300		Firmy średnie n=200	
		liczba odp.	% odp.	liczba odp.	% odp.	liczba odp.	% odp.
wprowadzenie nowych produktów / usług	20,4%	121	20,2%	74	24,7%	57	28,5%
znaczące modyfikacje / zmiany w istniejącej ofercie	2,8%	16	2,7%	19	6,3%	12	6,0%
nowy sposób obsługi klientów	2,4%	14	2,3%	11	3,7%	2	1,0%
zmiany technologii / sposobu produkowania towarów / świadczenia usług	2,3%	13	2,2%	15	5,0%	12	6,0%
wejście na nowe rynki geograficzne	1,6%	9	1,5%	12	4,0%	11	5,5%
znaczące zmiany w organizacji	1,5%	9	1,5%	7	2,3%	6	3,0%
zmiany w sposobach dystrybucji produktów	0,8%	4	0,7%	9	3,0%	5	2,5%
innowacje marketingowe	0,6%	3	0,5%	8	2,7%	2	1,0%
<i>brak innowacji</i>	<i>73,0%</i>	<i>442</i>	<i>73,7%</i>	<i>183</i>	<i>61,0%</i>	<i>115</i>	<i>57,5%</i>

Start-up - definicja

Start-up - przedsiębiorstwo w początkowej fazie rozwoju, gdzie przedsiębiorca pozyskuje finansowanie na realizację swojego pomysłu, zakłada pierwsze podstawowe struktury i inicjuje działalność operacyjną.

Business Dictionary, 2015

Start-up - każda organizacja, która została utworzona w celu opracowania nowego produktu lub usługi, działająca w warunkach skrajnej niepewności.

E. Ries, 2011

Start-up - to przedsiębiorstwo pracujące nad rozwiązaniem problemu, które nie jest oczywiste, a sukces tego przedsięwzięcia nie jest gwarantowany.

Robehmed, 2013

Etapy rozwoju start-upów

- generowanie pomysłu i tworzenie zespołu,
- walidacja i rozwój produktu,
- pozyskiwanie finansowania,
- pozyskiwanie klientów i monetyzacja,
- skalowanie biznesu,
- dojrzałość biznesowa.



Blue Current, a startup company backed by investment firm Faster LLC, to further develop their invention, a nonflammable electrolyte.

Start-up – firma SFD sprzedająca odżywkę

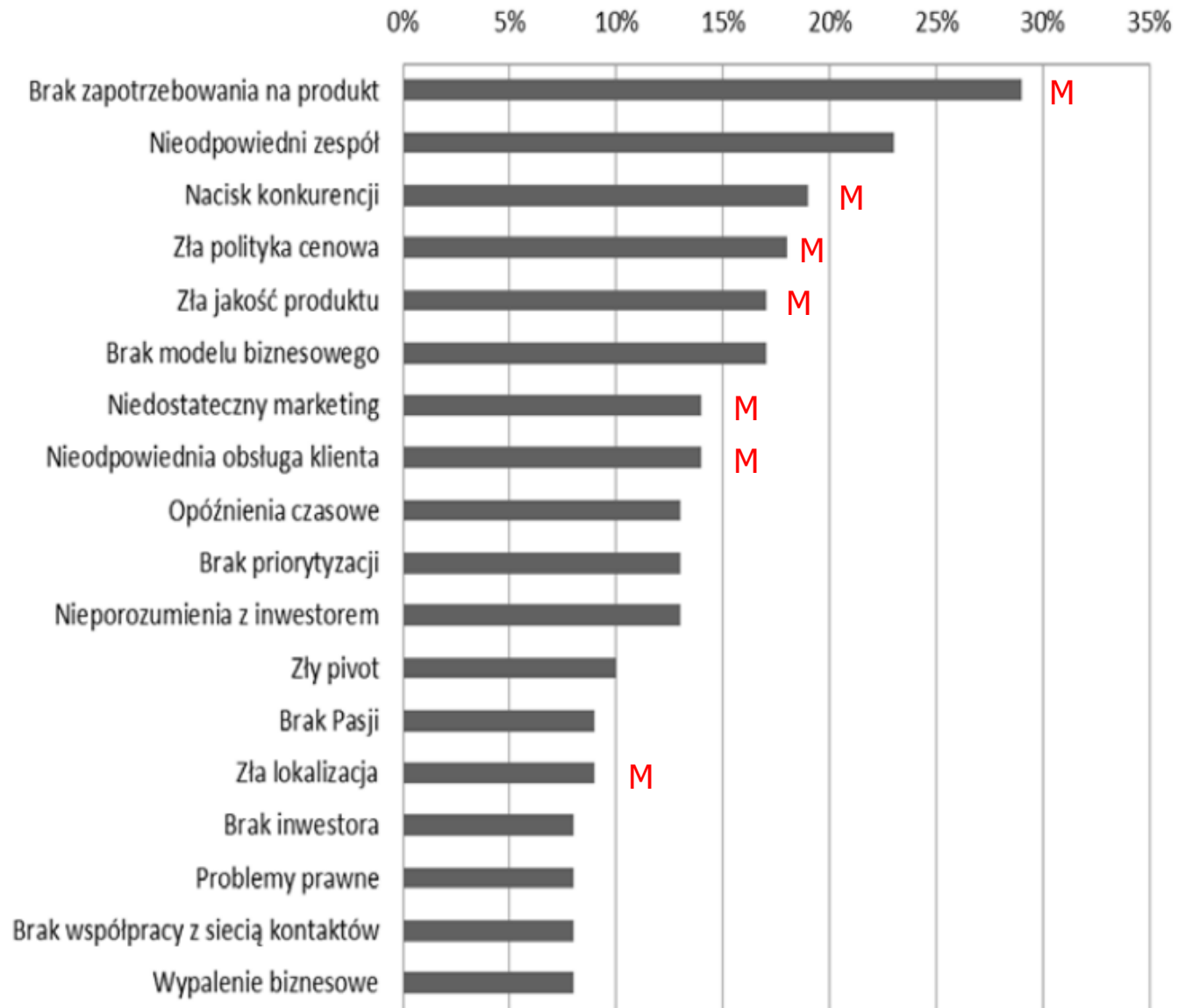


**Mariusz Pazdan – założyciel
i główny udziałowiec firmy SFD**

Wyniki finansowe firmy SFD

Wskaźnik	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Przychody ze sprzedaży (w tys. PLN)	2 146	18 850	27 788	46 446	81 175	107 269	117 501	130 867
Zysk (strata) netto (w tys. PLN)	-19	-310	-348	389	324	126	-866	890

Główne powody upadku start-upów



Źródło: Sobczak, 2015.